

Posudek oponentky diplomové práce

Název diplomové práce: Současný vliv Číny ve vybraných afrických zemích (Angola, Nigérie)

Jméno autorky: Bc. Lucie Waberžinková

Předkládaná diplomová práce nesoucí název *Současný vliv Číny ve vybraných afrických zemích (Angola, Nigérie)* se věnuje aktuálnímu a bez pochyb relevantnímu tématu čínské soft power v Africe. Bohužel oponentka práce musí konstatovat, že způsob, jakým autorka téma zpracovala, podryvá jeho potenciál (viz komentáře níže).

Práce si klade za cíl „*porovnat přístup Číny k daným státům a odpovědět na výzkumnou otázku, která zní: Jak a proč se liší přístup Číny k jednotlivým zemím?*“ (str. 3). Již takto položená výzkumná otázka je velice obecná a bylo by více než vhodné ji přeformulovat tak, aby zohledňovala teoretické ukotvení práce a koncept, se kterým autorka pracuje. Ostatně podobný problém se týká už samotného názvu práce, který je rovněž tak obecný, až je nic neříkající.

Světlo do toho, co chce autorka v práci zkoumat, nevnáší ani metoda, kdy je slovy autorky „*přístup Číny k vybraným zemím nejprve popsán v různých oblastech. Za tímto účelem jsou data zemí zpracována metodou případové studie, tzv. process-tracingem, který je jednou z metod kvalitativního výzkumu. Cílem je dokázat, jakým způsobem a proč funguje čínská strategie soft power v případě daných zemí a vysvětlit kauzalitu na základě identifikace a empirického doložení kauzálního mechanismu. Úkolem je tedy ověřit, zda uvažovaný kauzální mechanismus vysvětluje zkoumaný případ. Následně je použita komparace, která nám umožní odpovědět na výzkumnou otázku.*“ (Tamtéž). Nikde se však nepíše, jaký má být tento předpokládaný kauzální mechanismus, jak má fungovat? Ostatně k využití této metody v práci nedochází.

Za vysoce problematické oponentka považuje nejasnost ohledně toho, jaký koncept autorka na danou problematiku aplikuje. Jedná se o soft power i hard power? V úvodu práce se hovoří o soft power (viz citace výše), stejně tak v teoretické části je větší pozornost věnována soft power, ovšem v úvodu třetí kapitoly, která se věnuje případovým studiím, autorka najednou píše o aplikaci obou konceptů – jak hard power, tak soft power: „*Cílem této kapitoly je podrobit zkoumané země Angolu a Nigérii důkladné analýze, jejíž hlavním předmětem bude aplikace jednotlivých indikátorů soft i hard power v pěti samostatných oblastech vlivu (ekonomická,*

sociální, kulturní, politická, bezpečnostní).“ (str. 27). V práci tedy není jasné, co chce autorka zkoumat.

Ke struktuře práce má oponentka také několik výhrad. Nejprve autorka věnuje pozornost konceptu moci a jeho rozdělení na soft a hard power. Větší výtkou by v této části bylo, že sekce kapitoly o projekci konceptu soft power do čínské zahraniční politiky a rozvojového modelu a zejména ekonomické moci ČLR by si zasloužila samostatnou kapitolu, neboť zde autorka v podstatě popisuje kontext čínského angažmá, což do teoretické diskuze nezapadá a působí nelogicky. Dále následují analýzy případových studií Angoly a Nigérie a kapitola, která jednotlivé oblasti spolupráce srovnává.

V rámci případových studií komparuje autorka pět oblastí spolupráce: *ekonomickou, sociální, politickou, kulturní a bezpečnostní*. Vztah Angoly, Nigérie a Číny je pak analyzován pomocí SWOT analýzy, v jejímž rámci jsou znázorněny silné a slabé stránky jednotlivých rovin zkoumaných zemí a možné příležitosti a hrozby. Co se týče samotné operacionalizace, práci by prospělo jasnější vymezení jednotlivých oblastí. Zejména se lze ptát, proč v je „sociální oblasti“ zkoumána humanitární pomoc? Co tento koncept znamená? Použití takového termínu v práci je zavádějící, jelikož to, co autorka v textu vypisuje jako humanitární pomoc humanitární pomocí není, ale jedná se o rozvojovou pomoc v oblasti sociální infrastruktury, poskytovanou na základě výhodných půjček nebo grantů. Rovněž autorka nerozlišuje, co to je rozvojová pomoc, a co jsou finance, které lze označit za „ostatní finanční toky“, tedy méně výhodné půjčky – to vše by mělo být v jednotlivých oblastech spolupráce jasně definováno. Zkoumat pak bezpečnostní spolupráci pomocí monitoringu dodávek zbraní vyvolává otázku, jestli to má být součástí práce, když zkoumáme aplikaci konceptu soft power, a ne hard power, tím se ale dostáváme zpět k samotné problematice toho, co chce autorka v práci v první řadě zkoumat – soft power i hard power?

Jak již bylo zmíněno výše, oponentka souhlasí s tvrzením, že téma práce je relevantní a zkoumání hodné, nicméně pro způsob jeho pojetí ze strany autorky nelze zároveň tvrdit, že tento potenciál tématu byla schopna vytěžit. V tomto ohledu lze za zásadní problém považovat už samotný výběr případů, sama autorka práce argumentuje, že „*K vybrání tématu studentku inspirovala skutečnost, že Angola a Nigérie jsou hlavními africkými partnery Číny z hlediska dovozu ropy a zároveň zaujímají nejvyšší podíl obchodu zboží s Čínou*“ (str. 3) - nabízí se tedy otázka, proč vlastně komparovat dva případy, které jsou si navzájem tolik podobné? Nebylo by daleko relevantnější zkoumat to, do jaké míry se čínský přístup liší i v případech států, které nejsou pro Čínu z energetického a obchodního hlediska tolik významné? Stejně tak obhajovat

výběr případů z devět let staré publikace (Záhořík, 2010) a ne na základě vlastní analýzy aktuálnějších a dostupných dat, není zcela šťastný způsob přístupu k výběru a případů. Samotný závěr: „*Ze SWOT analýzy Číny vůči oběma zemím vyšlo najevo, že silné stránky Číny a pochopitelně její výhody pro Angolu i Nigérii, se zásadně neliší.*“ (str. 66), pak samozřejmě není překvapující.

Dále po obsahové stránce, by práci prospělo, kdyby autorka čerpala z aktuálnějších výzkumů, které některá tvrzení o charakteru čínského angažmá vyvrátily (příkladem nejnověji rozsáhlé analýzy McKinsey & Company 2017 a Sun 2017), čímž by mohla předejít pochybným sdělením typu: „*Na vyšší manažerské posty však Afričané nemají většinou šanci dosáhnout. Zůstávají jen pozice, které nevyžadují vzdělání, ale i pro ně Čína dováží vlastní dělníky z domoviny, místo toho, aby byli zaměstnání místní lidé. Pokud k tomu dojde, jsou většinou placeni hůře než čínští pracovníci.*“ (str. 24), které čerpá ze 13 let staré studie.

V práci se gramatické chyby vyskytují jen zřídka. Kritičtěji lze hodnotit častější výskyt některých nelogických souvětí, jako je např. na str. 8 odstavec, který opakovaně sděluje tu samou informaci: „*Definují moc jako „schopnost aktéra přimět ostatní, aby dělali to, co by obvykle nedělali“ (v nákladech přijatelných pro daného aktéra; Nye, Keohane 2001: 10). V tomto kontextu je tedy moc chápána jako kontrola nad výsledky. Tento vztah vyjadřuje i přesnější a často citovaná Nyeova definice, jež moc vnímá jako „schopnost ovlivnit chování ostatních tak, abychom dosáhly výsledků, jaké chceme“ (Nye 2004: 2). V tomto kontextu je tedy moc chápána jako kontrola nad výsledky.*“ Stejně tak by bylo vhodnější, kdyby autorka na sebe v práci odkazovala jako na autorku, a ne na studentku a věnovala pozornost číslování kapitol – Úvod a Závěr práce se nečíslují. To jsou však s ohledem na výše zmíněné obsahové nedostatky skutečně jen marginálie.

Co se týče práce se zdroji, je na jednu stranu nutné vyzdvihnout množství literatury, se kterou autorka v textu pracuje, na stranu druhou by si oponentka dokázala představit lepší práci s primárními zdroji. Jak bylo zmíněno výše, rovněž by bylo pro kvalitu práce přínosné, kdyby autorka vycházela z aktuálnějších studií. Obsah kapitol případových studií je z většiny jen kompilátem předešlých studií a chybí snaha zpracovat a analyzovat dostupná původní data o oficiálních rozvojových financích a investicích, která by práci dodala nějaké originální zpracování.

Když shrneme výše zmíněné nejzásadnější nedostatky, tedy nejasně formulovanou výzkumnou otázku, nevhodnou metodu, problematickou volbu případů, teoretickou a konceptuální nevyjasněnost, zmatečnou strukturu a místy zastaralé zdroje, musí oponentka textu konstatovat, že předkládaná diplomová práce nespĺňuje požadavky kladené na tento typ kvalifikační práce a **nedoporučuje ji k obhajobě.**

V Hradci Králové

Mgr. Iva Sojková, M.A.

26. 5. 2019